

SAMENWERKINGS- PROGRAMMA ZUID-HOLLANDSE OMGEVINGSDIENSTEN

2025

29 januari 2025

Inhoud

1.	Ambitie in Zuid-Holland.....	3
2.	Langjarige lijnen uitvoeringsprogramma	3
1.	Bedrijfsvoering.....	3
2.	Uitvoering VTHA-taken.....	3
3.	Instrumentinzet en ontwikkeling.....	4
4.	Opbouw expertise.....	4
3.	Projectselectie uitvoeringsprogramma	4
4.	Uitvoeringsprogramma 2025.....	5
	Lijn 1: Bedrijfsvoering	5
	Lijn 2: Uitvoering VTHA-taken.....	6
	Lijn 3: Instrumenteninzet en ontwikkeling.....	7
5.	Vervolgtraject.....	9
6.	Financiën en Governance	9

Leeswijzer

Dit programma bevat een overzicht van de projecten waarmee de omgevingsdiensten in Zuid-Holland in 2025 concreet willen bouwen aan hun verdere samenwerking. Het gaat om elf prioritaire projecten, die focus geven aan onze inzet. De opbouw van het document is als volgt: we formuleren eerst de ambitie voor de samenwerking. Daarna schetsen we de lijnen waarlangs we de samenwerking structureren en de overwegingen voor de selectie van projecten in 2025. Per project worden vervolgens aanleiding en doelstellingen beschreven. Daarna volgen een blik op het vervolg en een indicatie van de financiën. Voor de goede orde: het samenwerkingsprogramma is nog niet af. De komende tijd zal ieder project verder worden uitgewerkt in een concreet projectplan, waarin ook ureninzet en kosten worden benoemd. Deze projectplannen zullen eind Q1 gereed zijn.

1. Ambitie in Zuid-Holland

Zuid-Holland telt vijf omgevingsdiensten, die zijn gespecialiseerd in vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies (VTHA)-taken op milieu-, bodem-, duurzaamheids- en natuuraspecten in de leefomgeving. Deze omgevingsdiensten hebben een belangrijke opgave; maximaal effect voor de leefomgeving realiseren in een complexe maatschappelijke en bestuurlijke context.

Gelet op deze opgave is het belangrijk de krachten tussen de omgevingsdiensten in Zuid-Holland te bundelen. Niet alleen vanwege een level-playing field voor bedrijven, maar ook om de uitvoerings- en ontwikkelcapaciteit te vergroten, om de maatschappelijke opgaven, de gevolgen van veranderende wetgeving en nieuwe thema's efficiënt en daadkrachtig op te kunnen pakken.

We leggen daarom de ambitie neer om in Zuid-Holland samen te werken waar dat effectief is vanuit de gedachte van 'één virtuele omgevingsdienst'. We willen dat de vijf Zuid-Hollandse OD's handelen als ware het één dienst. Enerzijds naar buiten toe: de kwaliteit van uitoefening van de taken moet in Zuid-Holland op een gelijk niveau zijn. Anderzijds qua interne en onderlinge organisatie: we pakken onze taken in samenwerking op alsof we één dienst zijn. Uiteraard behouden de deelnemers van de verschillende omgevingsdiensten daarbij wel hun vertrouwde aanspreekpunten.

Met dit uitvoeringsprogramma voor 2025 geven de Zuid-Hollandse OD's invulling aan deze ambitie, die uitvoeriger is beschreven in het visie- en strategiedocument voor de samenwerking. Dit uitvoeringsprogramma is het resultaat van een tweetal intensieve bijeenkomsten met kennisdragers en management van de vijf omgevingsdiensten, waarbij breed werd opgehaald met welke projecten we op dit moment de grootste meerwaarde kunnen realiseren. Na deze bijeenkomsten is de opbrengst uitgewerkt in de drie vakgroepen van respectievelijk bedrijfsvoering, advies en VTH, waarna de uitwerking door een aantal trekkers is omgezet naar dit overkoepelende uitvoeringsprogramma.

Een expliciet aandachtspunt bij de uitvoering van dit programma is cultuur. We zijn gewend om als vijf diensten te opereren, waarbij we bereid zijn elkaar te helpen, maar vanuit de eigen dienst gekeken. De omslag die we nu moeten maken, is om vanuit één virtuele dienst te denken en de samenwerking net zo veel prioriteit te geven als het reguliere werk. Dit is een belangrijke randvoorwaarde om de samenwerking te borgen.

2. Langjarige lijnen uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma is opgebouwd langs de volgende vier langjarige lijnen, die als kapstok dienen om jaarlijks samenwerkingsprojecten uit te voeren. Het is de bedoeling dat deze daarna onderdeel worden van de reguliere werkwijze van de omgevingsdiensten:

1. Bedrijfsvoering

We werken samen op onderwerpen die bijdragen aan het verminderen van de kwetsbaarheden in onze bedrijfsvoering. Denk hierbij aan het samen uitvoeren van inkooptaken, waarop capaciteit schaars is.

2. Uitvoering VTHA-taken

Met projecten op deze lijn realiseren we eenduidige uitvoering van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies bij de vijf omgevingsdiensten. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het op gelijke wijze planmatig uitvoeren van inspecties in een bepaalde branche, de gelijke afhandeling van voorvallen/meldingen, of de robuustheid van adviestaken.

3. Instrumentinzet en ontwikkeling

We willen gezamenlijk nieuwe instrumenten ontwikkelen en inzetten, zoals drones, gedragstoezicht, ketentoezicht en data-analyse, om maatschappelijke opgaven effectief en slim aan te kunnen pakken. Zo breiden we het totale instrumentenpalet in Zuid-Holland uit, zonder dat alle diensten dit afzonderlijk doen.

4. Opbouw expertise

Door samen te werken aan kennisopbouw en implementatievoorstellen voor nieuwe thema's en wetgeving, kunnen we de opgaven efficiënter oppakken en robuuste diensten waarborgen. De energietransitie, de Omgevingswet, circulaire economie, en de Kaderrichtlijn Water zijn voorbeelden van dit soort expertisethema's.

3. Projectselectie uitvoeringsprogramma

Binnen de bovengenoemde lijnen zijn de projecten in dit uitvoeringsprogramma gekozen volgens de criteria uit het eerder opgestelde visiedocument. De gekozen projecten zijn bovendien zodanig geselecteerd dat aan de hand van de uitvoering daarvan:

- Extra meerwaarde ontstaat door samenhang/verbinding tussen de projecten uit de verschillende lijnen:
We stellen bijvoorbeeld een plan op voor de eenduidige en gezamenlijke uitvoering van afvaltoezicht. De instrumenten die we dit jaar ontwikkelen, dronetoezicht, datalab, en administratief/ketentoezicht, zullen in dit plan een plek krijgen. Hiermee wordt de samenwerking op een specifiek onderdeel van ons werkveld extra versterkt.
- Versnelling mogelijk wordt in het vervolg van de samenwerking:
Er zijn enkele inventariserende projecten in het uitvoeringsprogramma opgenomen waarin de meerwaarde van samenwerken wordt bepaald, evenals de gewenste vorm en mate van samenwerking. Door hierover een gezamenlijk en gedragen beeld te vormen, kunnen we in volgende jaren gemakkelijker projecten selecteren.
- Ervaring wordt opgedaan met een specifieke (vergaande) samenwerkingsvorm:
Sommige projecten zijn bewust geselecteerd op de beoogde wijze van samenwerking om daarmee ervaring op te doen. We willen bijvoorbeeld uitproberen hoe het werkt als één dienst bepaalde gespecialiseerde dronevluchten voor alle andere diensten in Zuid-Holland uitvoert. Zo leren we voor toekomstige onderwerpen welke randvoorwaarden er in praktijk nodig zijn en waar we tegenaan lopen in de opzet van nieuwe samenwerkingsprojecten.
- Geen dingen dubbel gebeuren:
Op landelijk niveau lopen ook diverse initiatieven, zoals de Kennisinstructuur (KIS). Een dergelijk initiatief zullen we niet in dit samenwerkingsprogramma oppakken. Uiteraard haken wij hier wel op aan.

4. Uitvoeringsprogramma 2025

Hieronder volgt een korte beschrijving van de projecten die deel uitmaken van het uitvoeringsprogramma 2025, inclusief een afweging waarom deze juist nu opgepakt worden. Het abstractieniveau verschilt per project; dat is ook inherent aan de gekozen hoofdindeling (vier lijnen). Bij elk onderwerp staan de trekkende diensten vermeld.

Lijn 1: Bedrijfsvoering

De afdelingen bedrijfsvoering van de vijf diensten werken al langere intensief met elkaar samen. Op dit moment zijn er drie onderwerpen waar de diensten vergaand samenwerken en twee onderwerpen waar de diensten in de verkennende fase zitten van het samenwerken. Voor de drie onderwerpen waar we al verder op zijn, worden ter illustratie de resultaten tot nu toe benoemd.

1. Datalab (ODWH/DCMR)

Beschrijving: Data vormen een van onze belangrijkste assets of bronnen; verzameling, analyse en gebruik van data worden in meerdere rapporten genoemd als aandachtspunt. Via het Datalab trekken we hierin gezamenlijk op.

Doelstelling:

- Verbeteren van de datakwaliteit;
- Inrichten van een gezamenlijke (data)analyse-omgeving;
- Duurzaam organiseren van menskracht, kennis en aandacht voor de organisatie van de informatievoorziening van het VTH-stelsel.

Afweging waarom nu: Reeds gestart en plan van aanpak geaccordeerd door hoofden BV en DO.

Resultaten tot nu toe: gezamenlijk planningstool energietoezicht, LMA-dashboard, kennisoverdracht, soms bilaterale vormen van samenwerking.

2. De Betere Wereldbaan (ODH)

Beschrijving: De urgentie om personeel binnen te halen is hoog. Zonder gekwalificeerd personeel kunnen we onze primaire taken niet uitvoeren. Door gezamenlijk in te zetten op deze uitdagingen, kunnen we de naamsbekendheid van omgevingsdiensten als werkgever aanzienlijk vergroten.

Doelstelling: Versterken van onze positie op de arbeidsmarkt (als gezamenlijke omgevingsdiensten), elkaar bijstaan bij de werving van medewerkers en verankeren van onze kennis.

Afweging waarom nu: Al gestart en gesprekken gaande over een nieuw plan van aanpak 2025-2027 waarin onze ambitie tot verbreding en verdieping van de verdere samenwerking helder wordt.

Resultaten tot nu toe: Gezamenlijke merk branding, succesvol gezamenlijk traineeprogramma, gezamenlijke website, kennisoverdracht en nog veel meer.

3. Informatiebeveiliging (DCMR)

Beschrijving: De omgevingsdiensten staan op het gebied van informatiebeveiliging voor een forse opgave waarin al enige tijd moet worden voldaan aan de 'Baseline Informatiebeveiliging Overheid' (BIO) en per eind dit jaar ook aan de EU NIS2-richtlijn (Network and Information Security Directive)

die momenteel naar Nederlandse wetgeving wordt vertaald. Het is voor iedere omgevingsdienst een flinke opgave om hier volledig zelfstandig invulling aan te geven.

Doelstelling: door middel van het opzetten van een gezamenlijk team Informatiebeveiliging & Privacy (standplaats DCMR) te kunnen voldoen aan onderliggende regelgeving.

Afweging waarom nu: Al gestart en plan van aanpak geaccordeerd door hoofden BV en DO.

Resultaten tot nu toe: analyse van de stand van zaken per OD, Plan van aanpak voor het opzetten van een gezamenlijk team, formatie bepaald (al mensen aangenomen), eerste bijeenkomst van alle betrokkenen geweest, periodiek overleg CISO en Privacy Officers en samenwerking omgeving (MSTeams) opgezet. De voortgang is vertraagd door het vertrek van enkele stakeholders (projectleider/ciso en een Privacy officer). Inmiddels is er een nieuwe projectleider en zijn de vacatures uitgezet.

4. Verbijzonderde Interne Controle (OZH/DCMR)

Beschrijving: Voor organisaties is de verbijzonderde interne controle (VIC) essentieel om de integriteit van financiële rapportages en operationele processen te waarborgen. Door recente wijzigingen in regelgeving is de behoefte aan een stevige VIC functie vergroot.

Doelstelling: Borgen van de VIC functie naar aanleiding van de wijziging in de rechtmatigheidsverantwoording.

Afweging waarom nu: In het vierde kwartaal van 2024 is een eerste bijeenkomst geweest van alle betrokkenen en is afgesproken dat kennisdeling en het hebben van een netwerk waardevol is. Na de jaarafsluiting van 2024 komen ze weer bij elkaar voor de eerste inhoudelijke bespreking. Daarnaast wordt een MSTeams omgeving opgezet, waarin alle documentatie wordt gedeeld. In 2025 zal een plan van aanpak worden opgesteld waarin verkend wordt of er meer in gezamenlijkheid kan worden georganiseerd.

5. Inkoop en aanbesteding (ODWH/ODMH)

Beschrijving: De inkoop- en aanbestedingsregels van de overheid zijn ontworpen om transparantie, eerlijke concurrentie en gelijke kansen voor alle aanbieders te waarborgen. Samenwerking op het gebied van inkoop en aanbesteding kan leiden tot aanzienlijke kostenbesparingen door schaalvoordelen en gezamenlijke onderhandelingskracht.

Doelstelling: Realiseren van robuuste inkoop en aanbesteding voor de vijf diensten.

Afweging waarom nu: Inkoopers zijn moeilijk te vinden, we krijgen schaalvoordeel uit gezamenlijk aanbesteden en we hebben relatief weinig volume voor ieder een eigen inkoop. Meerdere diensten zijn hier mee bezig. Het momentum om dit gezamenlijk op te pakken is dus nu. In 2025 verder onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor het gezamenlijk invullen van de inkoop en aanbestedingsfunctie door middel van het opstellen van een plan van aanpak. Ook wordt er gekeken naar het gezamenlijk inkopen van producten en diensten. Denk aan bijvoorbeeld een raamovereenkomst voor advies- en ingenieursdiensten.

Lijn 2: Uitvoering VTHA-taken

6. Ambitieniveaus branches toezicht (DCMR/OZH):

Beschrijving: De afdelingshoofden VTH maken per branche inzichtelijk welk niveau van samenwerking er op het gebied van toezicht en vergunningverlening wenselijk is. Concreet levert dit een overzicht van samenwerkingskansen in het toezicht op. Op basis van dit overzicht maakt het VTH-afdelingshoofdenoverleg keuzes in de planmatige uitvoering van het toezicht bij die branches waar samenwerkingskansen aan de orde zijn.

Ten aanzien van het samenwerken op het toezicht in de afvalbranche zijn er al diverse initiatieven geweest. Zo is er een gezamenlijk brancheplan opgesteld en zijn inspecties al eens samen uitgevoerd. In 2025 zal daarom een plan worden opgesteld om het samen uitvoeren van het afvaltoezicht per 2026 structureel vorm te geven.

Doelstelling:

- Analyseren van samenwerkingskansen in alle branches van VTH.
- Binnen de afvalbranche: planmatig vormgeven van de samenwerking, op vergaand niveau.

Afweging waarom nu: In 2025 oppakken voor gedegen samenwerking in de nabije toekomst, en basis voor diverse vervolgsamenwerkingen in 2026 en verder.

7. Schaarse kennis en expertise (DCMR/ODH)

Beschrijving: Diverse thema's in het advieswerk van de omgevingsdiensten zijn dusdanig schaars in vraag, dat het niet efficiënt en soms zelfs niet haalbaar is (gezien de geldende kwaliteitscriteria) dat iedere dienst voor zich capaciteit inregelt of ingeregeld houdt. De afdelingshoofden VTHA identificeren schaarste per specialisme en bepalen per specialisme en thema de beste samenwerkingsoplossing.

Doelstelling:

- Inventariseren van de dynamiek en de daarvoor benodigde capaciteit in de eerste, meest belangrijke en urgente thema's, zijnde OV/EV, geluid, lucht, water, ecologie advies en circulaire economie.
- Samenwerken op vergaand niveau waar effectief, met inzichtelijke samenwerkingsniveaus per specialisme in 2025.

Afweging waarom nu: In 2025 oppakken voor robuuste uitvoer van adviestaken.

Lijn 3: Instrumenteninzet en ontwikkeling

8. Inzet drones (ODMH/ODWH)

Beschrijving: In 2025 willen we drones toevoegen aan het instrumentenpalet van Zuid-Holland, met één dienst als kenniscentrum, waarbij die dienst ook gespecialiseerde vluchten voor andere omgevingsdiensten kan uitvoeren.

Doelstelling: Positioneren van een kenniscentrum en uitvoerder van specialistische drone-vluchten, met laagdrempelige uitvoer door andere diensten. Het instrument meenemen in de samenwerking op afvaltoezicht (project 6).

Afweging waarom nu: In 2025 inzetten vanwege momentum in innovatie en oefening in vergaande samenwerking.

9. Administratief toezicht/ketentoezicht (ODWH/ODH)

Beschrijving: In 2025 willen we ketentoezicht toevoegen aan het Zuid-Hollandse administratief toezicht-team. Daarbij willen we ervoor zorgen dat de samenwerking op dit gebied nog beter verloopt. De pool van specialisten werkt voor alle Zuid-Hollandse omgevingsdiensten. De werkwijze hiervoor zal weer verder worden doorontwikkeld en geoptimaliseerd.

Doelstelling: Borgen van de administratief toezicht pool en uitbreiden naar ketentoezicht. Administratief toezicht als instrument meenemen in de samenwerking op afvaltoezicht (project 6). Datalab (project 1) levert daarnaast input op Administratief toezicht.

Afweging waarom nu: In 2025 oppakken vanwege lopende inzet en directe effecten op basistaken. Ook is het een onderwerp dat vanuit IBP wordt aangejaagd.

Lijn 4: Opbouw expertise

10. Milieu in RO (OZHZ/ODMH)

Beschrijving: Onder de Omgevingswet hebben we meer ruimte voor advisering in RO, met belang voor regionale regels. Het zwaartepunt voor gemeenten ligt daarbij op dit moment in het opstellen en vaststellen van milieuregels in omgevingsplannen. De inhoudelijke expertise op deze onderwerpen ligt bij de omgevingsdiensten en een regionale of provinciale aanpak draagt bij aan een level playing field voor bedrijven en inwoners. Tegelijkertijd zijn omgevingsdiensten en veel gemeenten het wiel over deze exercitie nog aan het uitvinden. Dat kan efficiënter en beter in gezamenlijkheid.

Doelstelling: Delen van kennis en ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak voor de bijdrage van omgevingsdiensten aan het opstellen van milieuregels in Zuid-Holland om de gemeenten optimaal te faciliteren.

Afweging waarom nu: De uitdaging om planregels op te stellen ligt er nu, met looptijd tot 2032, maar vanuit uitvoering urgente behoefte aan vastgestelde regels. Daarom is iedere dienst daar nu mee aan de gang. Als we de efficiëntie van een gezamenlijke oppak en een level playing field in het resultaat willen bereiken, is het momentum nu. Bij wachten ligt er al te veel diversiteit in regels en processen om nog te uniformeren.

11. Altijd Actuele Digitale Vergunning (DCMR/OZHZ)

Beschrijving: De provincie Zuid-Holland heeft met DCMR geïnvesteerd in de Altijd Actuele Digitale Vergunning (AADV). Achterliggend doel is het structureel verbeteren van de vergunningverleningspraktijk in Zuid-Holland. De afgelopen twee jaar zijn stappen gezet om AADV ook bij de andere omgevingsdiensten in Zuid-Holland te implementeren. DCMR en OZHZ hebben de eerste vergunningen als test in DigiV verwerkt (2023), daarna zijn verdere pilots gedaan.

Doelstelling: Doorontwikkelen AADV met AI voor meldingen en vergunningen.

Afweging waarom nu: Onderzoek naar landelijke ervaringen en implementatie in Zuid-Holland.

5. Vervolgtraject

Om de samenwerking behapbaar en realistisch uitvoerbaar te houden, is de selectie voor 2025 beperkt tot bovenstaande elf projecten. Andere onderwerpen blijven in het vizier voor het geval er ruimte ontstaat, de prioritering verandert of voor de periode na 2025. Waar op deze onderwerpen al samenwerking loopt, wordt deze uiteraard niet stopgezet, maar op dit moment niet geïntensiveerd.

Bovenaan de lijst van onderwerpen voor het vervolg staat op dit moment de intensivering van de samenwerking op strafrecht, waarbij de Zuid-Hollandse BOA-pool wel doorloopt in 2025. Ook aan de Kennisinfrastructuur (KIS) vanuit ODNL nemen we deel in 2025; een verdieping van deze samenwerking op kennisopbouw binnen de provincie volgt logischerwijs in 2026. Daarnaast is het thema water opgenomen in 'Schaarse kennis en expertise', maar zal voor de Kaderrichtlijn Water een verdieping mogelijk zijn in 2026.

Dat laatste geldt overigens voor meer onderwerpen uit de 2025-projecten. Met name de projecten gericht op branches en thema's resulteren in nieuwe samenwerkingsonderwerpen of verdieping van de nu genoemde sub thema's, zoals circulaire economie. Voor Milieu in RO kan een samenwerking op softwarevlak een logisch vervolg zijn. Naast bovenstaande concrete onderwerpen van strafrecht, water en KIS, zal een (middel) langetermijnagenda zich dus gedurende het verloop van de huidige projecten vormen.

6. Financiën en Governance

Algemeen

Samenwerken en het opstarten van projecten kost geld en tijd en leidt niet meteen tot voordelen. Afspraken hierover zijn vastgelegd in de "Nota Governance Samenwerking Zuid-Hollandse Diensten".

Programma

In de "Nota Governance Samenwerking Zuid-Hollandse Diensten" wordt ook gesproken over de governance structuur. Een van de onderdelen is het programmateam, dat de voortgang monitort en elk kwartaal rapporteert aan de Directie van de Samenwerking (zie ook Governance). Er is wel behoefte aan een programmasecretaris. Deze zal in eerste instantie gezocht worden binnen de samenwerking, maar mocht dit niet succesvol zijn dan werven we deze extern. De geschatte kosten hiervoor worden begroot op ca. €40.000.

Projecten

Voor het slagen van de projecten is van belang dat hier capaciteit voor beschikbaar is vanuit alle diensten. Daarbij moet de samenwerking een vergelijkbare prioriteit krijgen als het reguliere werk. Waar de inzet evenredig is, doen diensten dit zonder verrekening onderling, resulterend in deels extra indirecte uren. Commitment hierop vanuit het management is essentieel voor het slagen van deze samenwerking.

De bovenstaande elf projecten zullen worden uitgewerkt in concrete projectplannen, waarin ook mogelijke consequenties zowel qua inzet als kosten specifiekere worden geïnventariseerd. Deze zullen eind Q1 gereed zijn.